

KINNITATUD:
Vihula Vallavolikogu
13.10.2016 määrusega nr 50

**VIHULA VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
AASTATEKS 2017-2020**

Sissejuhatus

Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandavate tegevuste finantseerimist.

Vihula valla põhimääruse § 49 lõikes 5 määratakse, et eelarvestrateegia on arengukava osa.

Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegia koostamisel, menetlemisel, vastuvõtmisel ja avalikustamisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37².

Vihula valla finantsjuhtimise korra § 2 lõike 4 järgi peab eelarvestrateegias kajastuma järgnev:

- valla majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks;
- eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, kulud ning olulisemad investeeringud koos hinnangulise maksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus;
- informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksu muudatustest;
- ülevaade valla ja allasutuste majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks;
- põhitegevuse tulemi eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulemi iga aasta lõpu seisuga;
- tegelik netovõlakoormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus iga aasta lõpu seisuga;
- muu valla finantsjuhtimise korraldamiseks vajalik informatsioon.

Eelarvestrateegia on aluseks iga-aastasele valla eelarve koostamisele ning annab üldised suunised ja juhised. Eelarvestrateegias toodud tulude ja kulude prognoose ja proportsioone on vaja täiendavalt analüüsida eelarvete koostamise käigus.

Eelarvestrateegia koostamisel on kasutatud ka Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga prognoose ja andmeid.

Ülevaade riigi eelarvepoliitikast

Makromajanduskeskkond koos riigi eelarvepoliitikaga mõjutavad kohaliku omavalitsuse eelarvepoliitikat, eelarvestrateegiat koostades on neist lähtunud. Eelarvestrateegia koostamisel on lähtunud riigi eelarvestrateegiast 2017-2020 ja rahandusministeeriumi kevadisest (2016) majandusprognosist ning „Vihula valla arengukava aastani 2025“

Eesti sisemajanduse koguprodukt kasvab prognoosi põhistsenaariumi kohaselt 2016. aastal 2% ja 2017. aastal 3%. Rahandusministeerium on käesoleva ja järgmise aasta majanduskasvu prognoose allapoole korrigeerinud, mille peapõhjuseks on Eesti jaoks oluliste kaubanduspartnerite – Soome ja Venemaa kasvuväljavaadete halvenemine. Peamiseks majanduskasvu vedajaks jääb 2016. aastal sisenõudlus, kuid ekspordi mõju peaks edaspidi suurenema. Aastatel 2019–2020 peaks Eesti majandus kasvama keskmiselt 3% aastas, tuginedes nii ekspordile kui ka sisenõudlusele.

Tööturu olukorra pingestumine jätkub ning palgasurved püsivad. Hõive kasvas eelmise aasta teisel poolel suvel oodatust kiiremini ning ulatus aasta kokkuvõttes 2,6%ni. Osaliselt oli hõive kasvu taga töötamise register, mis suurendas ametlikult töötavate inimeste arvu.

Keskmise palga kasvutempo ei ole vaatamata majanduskasvu aeglustumisele seni oluliselt muutunud ning kasv püsis 2015. aastal 6% juures. Palgakasv on kiirem keskmisest madalama palgaga harudes, samuti on aasta jooksul suurenenud palgaarengute erinevused sektorite vahel. 2016. aasta maksukoormuseks kujuneb 34,2% SKPst, mis on 0,7% võrra kõrgem kui aasta varem. Võrreldes 2015. aastaga kasvab kiiresti aktsiisitulu määrade tõstmise tõttu ning ka käibemaksu ja sotsiaalmaksu laekumise kasv ületab SKP kasvu, mida korrigeeriti allapoole eelmise prognoosiga võrreldes. Aastatel 2017–2020 vähendatakse maksumuudatustega tööjõumakse ja suurendatakse tarbimismakse, kokkuvõttes on maksukoormus sel perioodil keskmiselt 33,4% SKPst, langedes 2020. aastaks 33,3%le SKPst.

Tulude ja kulude prognoos

Vihula valla kui kohaliku omavalitsuse üksuse peamisi ülesandeid on pakkuda elanikkonnale kvaliteetset avalikku teenust, rajada elanike vajadusi rahuldav taristu, tagada elamisväärne elukeskkond.

Selle saavutamiseks tuleb ellu viia arengukavas püstitatud eesmärgid läbi kavandatud tegevuste, kusjuures jälgitakse kolme omavahel seotud eelarvepoliitilisi eesmärki:

- konservatiivsus, tagamaks valla arenguks vajalike kokkulepitud tegevuskulude, rahaliste kohustuste ja investeeringute rahaline kate,
- sihipärasus, kindlustamaks arengusuundade sihipärane rahastamine, s.h. projektipõhine rahastamine;
- finantsvõimekus, muutavas majanduskeskkonnas säilitada valla finantsvõimekuse jätkusuutlikus ja eelarve tasakaal.

Tulud

Sarnaselt teistele Eesti omavalitsustele on ka Vihula valla peamiseks tuluallikaks laekumine üksikisiku tulumaksust. Kõige rohkem mõjutab tulude laekumist maksumaksjate arv, brutopalk ja tööhõive.

Eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 1 Tulud (Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia vormid)

Vihula Vallavalitsus	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	1 951 027	2 150 395	2 293 527	2 352 848	2 394 893	2 437 782
Maksutulud	1 580 301	1 719 012	1 869 554	1 902 345	1 935 791	1 969 907
sh tulumaks	1 344 078	1 483 760	1 639 554	1 672 345	1 705 791	1 739 907
sh maamaks	235 798	235 252	230 000	230 000	230 000	230 000
sh muud maksutulud	425	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	104 955	117 288	101 535	122 026	124 466	126 956
Saadavad toetused tegevuskuludeks	260 484	306 391	318 950	324 989	331 148	337 431
sh tasandusfond	0	0	0	0	0	0
sh toetusfond	251 734	287 573	301 950	307 989	314 148	320 431
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	8 750	18 818	17 000	17 000	17 000	17 000
Muud tegevustulud	5 287	7 704	3 488	3 488	3 488	3 488

Kulud

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid:

- antavad toetused
- muud tegevuskulud

Põhitegevuse kulude eelarveosas ei planeerita põhivara amortisatsiooni ja ümberhindlust, põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, finantskulusid ega põhivara soetamisega kaasnevat käibemaksukulu.

Põhitegevuse kulude maht kasvab eelarvestrateegia perioodil aeglasemalt kui kasvavad põhitegevuse tulud.

Eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 2 Kulud (Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia vormid)

Vihula Vallavalitsus	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	1 864 150	2 051 029	2 131 475	2 172 079	2 213 496	2 255 740
Antavad toetused tegevuskuludeks	149 283	132 640	94 901	94 901	94 901	94 901
Muud tegevuskulud	1 714 867	1 918 389	2 036 574	2 077 178	2 118 595	2 160 839
sh personalikulud	840 143	929 063	1 010 778	1 030 993	1 051 613	1 072 645
sh majandamiskulud	863 157	982 987	1 019 457	1 039 846	1 060 643	1 081 855
sh muud kulud	11 567	6 339	6 339	6 339	6 339	6 339
Põhitegevuse tulem	86 877	99 366	162 052	180 769	181 397	182 042

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Tulenevalt KOFS-st peab põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olema null või positiivne. Strateegiaperioodiks seatakse eesmärgiks põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine maksimaalsel määral. See vajadus tuleneb sellest, et valla netovõlakohustus on eelarvestrateegia perioodil kriitilise piiri lähedal, mistõttu peab vald enda investeeringuid finantseerima võimalikult palju põhitegevuse tulemi arvelt.

Tabel 3 Kulud valdkondade lõikes (Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia vormid)

Põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud valdkonniti (COFOG)* (kõik "+" märgiga)	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	380 431	410 286	434 290	442 188	449 478	457 338
Põhitegevuse kulud	356 683	387 121	410 331	418 537	426 908	435 446
sh muude vahendite arvelt	356 683	387 121	410 331	418 537	426 908	435 446
Investeerimistegevuse kulud	23 748	23 165	23 959	23 651	22 570	21 892
sh muude vahendite arvelt	23 748	23 165	23 959	23 651	22 570	21 892
03 Avalik kord ja julgeolek	17 929	29 149	25 662	26 175	26 698	27 232
Põhitegevuse kulud	17 929	29 149	25 662	26 175	26 698	27 232
sh muude vahendite arvelt	17 929	29 149	25 662	26 175	26 698	27 232
04 Majandus	515 611	1 218 560	608 222	191 211	192 643	194 104
Põhitegevuse kulud	246 787	199 610	187 462	191 211	192 643	194 104
sh saadud toetuste arvelt	98 163	117 255	117 255	119 600	119 600	119 600
sh muude vahendite arvelt	148 624	82 355	70 207	71 611	73 043	74 504
Investeerimistegevuse kulud	268 824	1 018 950	420 760	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt	211 162	850 000	315 935			
sh muude vahendite arvelt	57 662	168 950	104 825			
05 Keskkonnakaitse	53 086	57 251	211 855	42 692	43 545	44 416
Põhitegevuse kulud	53 086	57 251	41 855	42 692	43 545	44 416
sh muude vahendite arvelt	53 086	57 251	41 855	42 692	43 545	44 416
Investeerimistegevuse kulud	0	0	170 000	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt			145 000			
sh muude vahendite arvelt			25 000			
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	231 953	301 259	380 581	227 298	231 843	237 013
Põhitegevuse kulud	161 983	228 679	223 343	227 298	231 843	237 013
sh saadud toetuste arvelt	20 035					
sh muude vahendite arvelt	141 948	228 679	223 343	227 298	231 843	237 013
Investeerimistegevuse kulud	69 970	72 580	157 238	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt	30 000		30 000			
sh muude vahendite arvelt	39 970	72 580	127 238			

07 Tervishoid	1 278	1 300	1 300	1 326	1 352	1 379
Põhitegevuse kulud	1 278	1 300	1 300	1 326	1 352	1 379
sh muude vahendite arvelt	1 278	1 300	1 300	1 326	1 352	1 379
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	199 324	197 151	222 728	176 182	179 706	183 300
Põhitegevuse kulud	181 306	197 151	172 728	176 182	179 706	183 300
sh muude vahendite arvelt	181 306	197 151	172 728	176 182	179 706	183 300
Investeeringustegevuse kulud	18 018	0	50 000	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	18 018		50 000			
09 Haridus	775 110	909 775	1 013 368	1 031 634	1 001 636	1 021 502
Põhitegevuse kulud	758 889	845 330	963 368	981 634	1 001 636	1 021 502
sh saadud toetuste arvelt	164 875	169 228	184 195	187 378	191 495	194 638
sh muude vahendite arvelt	594 014	676 102	779 173	794 256	810 141	826 864
Investeeringustegevuse kulud	16 221	64 445	50 000	50 000	0	0
sh saadud toetuste arvelt		11 000	18 000			
sh muude vahendite arvelt	16 221	53 445	32 000	50 000		
10 Sotsiaalne kaitse	86 209	105 438	105 426	107 024	109 165	111 348
Põhitegevuse kulud	86 209	105 438	105 426	107 024	109 165	111 348
sh saadud toetuste arvelt	2 597	479	500	500	500	500
sh muude vahendite arvelt	83 612	104 959	104 926	106 524	108 665	110 848
KOKKU	2 260 931	3 230 169	3 003 432	2 245 730	2 236 066	2 277 632
Põhitegevuse kulud	1 864 150	2 051 029	2 131 475	2 172 079	2 213 496	2 255 740
sh saadud toetuste arvelt	285 670	286 962	301 950	307 478	311 595	314 738
sh muude vahendite arvelt	1 578 480	1 764 067	1 829 525	1 864 601	1 901 901	1 941 002
Investeeringustegevuse kulud	396 781	1 179 140	871 957	73 651	22 570	21 892
sh saadud toetuste arvelt	241 162	861 000	508 935	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	155 619	318 140	363 022	73 651	22 570	21 892

Investeeringustegevus

Investeeringustegevuses on lähtunud järgmistest teguritest:

- Täiendavate investeeringuprojektide rahastamine eelarvestatakse rahastamisotsuse saamisel;
- tabelisse on toodud ka projektide omaosaluse summad.

Strateegiaperioodi investeeringustegevuse eelarveosa kujundamisel on järgitud, et otsused oleksid jätkusuutlikud, maksimaalselt valdkonnapoliitikaid arvestavad ning kõiki rahastamisallikaid ühtselt käsitlevad.

Tabel 4 Investeeringute prognoos

Tegevus	maksumus	planeeritud 2015	selgitus	2016	2017	2018	2019
Kergliiklustee projekt	25 072		projekteerimistööd teostatud	25 072	0	0	0
Projekti omaosalus	21 928	12 400		9 528			
Kergliiklustee	850 000			824 928	115 935	0	0
Kergliiklustee omaosalus EAS (16,8%) I etapp	113 187		ehitustööd algasid mais 2016	77 187		0	0
Kergliiklustee omaosalus (PKT) II etapp	99 871		Ehitamise eeldatav algus sügis 2016	53 285	42 825	0	0
Võsu Kooli Lasteaed	700 000		Puudub DP ja kindlus, mis edasi				
Võsu Kooli lasteaed omaosalus (21%)			Puudub DP ja kindlus, mis edasi				
Võsu staadioni jooksuraja ehitamine (EAS)	50 000	32 000	rahastuse saamine vähetähtseline	0	32 000		
Võsu staadioni jooksuraja ehitamine omaosalus (EAS)		18 000		0	18 000		
Võsu lasteaia pörand				17 445			
Vabaõhulava ehitusprojekt***	5 568	0	päevakorrast maas seoses investori ja huvi puudusega	0	0	0	0
Vabaõhulava ehitamine***	32 000	0	päevakorrast maas seoses investori ja huvi puudusega	0	0	0	0
Võsu ranna inventar, pingid			tehakse omavahenditest				
Valla Munitsipaalmaja***	600 000	0	puudub meede				
Võsu Kooli ventilatsioon	50 000		ebatähtseline			50 000	
Võsu bussijaama WC	7 258			5 020	2 238		
Muru raider	3 800			3 800			
Vihula Lasteaia akende vahetus (omaosalus)	12 000	12 000	lükkus 2016.a eelarvesse	32 000			
Vihula Lasteaia aknad - riigiabi	11 000		lükkus 2016.a eelarvesse	11 000			

Käsmu veeprojekt (garantii)	60 000		Ehitustööd alustatud 2016	60 000			
Võsupere veeprojekt (garantii)	125 000		rahastamisotsuse ootel		125 000		
Võsu prügila nõuetekohane sulgemine*	170 000		KKA seisukohal, et Võsu prügila ei ole nõuetekohaselt suletud. Summa võiks jääda 170 000 kanti. KIK seda enam ei toeta.	0	145 000		
Võsu prügila nõuetekohane sulgemine, omaosalus*				0	25 000		
Võsu rannaklubi fassaadi remont	50 000	0	Vallavalitsuse ettepanek	0	50 000		
Võsu sadama taristu, olmehoone ja võrgukuuride väljajahitamine*	400 000	0	Kala-Leaderi ootel		200 000		
Võsu sadama taristu, olmehoone ja võrgukuuride väljajahitamine, omaosalus*	80 000	0	Kala-Leaderi ootel		40 000		
Võsu välibasseinid (PKT reserv)***	1 664 045	0	investor	0			
Võsu välibasseinid, omaosalus (PKT reserv)***		0	investor	0			
KOKKU	3 778 346	344 362		1 119 265	795 998	50 000	0
sellest omafinantseering				258 265	303 063	50 000	0
*-seotud muude rahadega				861 000	492 935	0	0
** -seotud põhivara müügiga				0	0	0	0
***-seotud investori huviga				0	0	0	0

Finantseerimistegevus

Finantseerimistehingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente:

- laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine ning kohustuste võtmine teenuste kontsessioonikokkulepete alusel;
- võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine, emiteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.

Järgmisest tabelist avalduvad finantseerimistegevuse vajalikud mahud eelarvestrateegia perioodil.

Tabel 5 Finantseeringute prognoos (Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia vormid)

Vihula Vallavalitsus	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve
Finantseerimistegevus	51 354	190 328	217 027	-96 773	-126 773	-126 773
Kohustuste võtmine (+)	95 506	246 000	326 000	30 000		
Kohustuste tasumine (-)	-44 152	-55 672	-108 973	-126 773	-126 773	-126 773

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoormus. Netovõlakoormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Netovõlakoormus võib nimetatud seaduse kohaselt ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Tabel 6 Netovõlakoormus (Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia vormid)

Vihula Vallavalitsus	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	14 426	0	57	10 402	42 456	75 833
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	695 870	886 198	1 103 225	1 006 452	879 679	752 906
Netovõlakoormus (eurodes)	681 444	886 198	1 103 168	996 050	837 223	677 073
Netovõlakoormus (%)	34,9%	41,2%	48,1%	42,3%	35,0%	27,8%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	1 170 616	1 290 237	1 376 116	1 411 709	1 436 936	1 462 669
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)				60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)				415 659	599 713	785 596